

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TARSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Felelős szerkesztő: Soóthy Gyula.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek az egyházmegyei pénztár (Gyulafehérvár vár) címére, reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden csütörtökön.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	—	—	—	—	8	Kor
Félévre	—	—	—	—	4	
Negyedévre	—	—	—	—	2	

— Hirdetések díjszabás szerint. —

Munkára fel!

Írta: **Bíró Lajos**, főgimn. tanár.

Egynehány nap és a nyári szünettel kétszeres erővel, feszült izmokkal kezdjük meg a munkát, amelyet a mult iskolai év végén megszakítottunk. Iskoláinkban, nevelő intézeteinkben nekipezdül az élet; tanár és tanítvány friss erővel látnak munkához.

Nekünk azonban, akik a szellemi élet terén munkálkodunk, nem szabad csupán az iskola falai közé temetkezni, hanem künn a társadalmi életben is fel kell vennünk az elejtett fonalat és tovább kell azt fűzni. Tovább kell folytatnunk a kath. restauráció nagy munkáját. A kipróbált harcosokat sorakoztatnunk kell és új katonákat kell soroznunk a kereszténység védelmére.

A nyári vakáció bő tanulást szolgálta arra, mennyire itt az ideje, hogy a magyar keresztény társadalom feléledjen mély álmából. Egyetlen keresztény pártunkat leverték a választásokon, csak egy

néhány képviselő maradt meg figyelmeztetőül, hogy még magad szervezetlen a magyar keresztény társadalom. A spanyol kulturharcot sem lehet összedugott kézzel néznünk; annak is mielőbb le kell vonnunk a tanulságait, nehogy oly dolgok történhessenek nálunk is, amilyenek történtek a legkatholikusabb államban a szervezetlenség miatt. A magyar szabadkőművesség és a zsidó sajtó elhatárolásának minket is munkára kell hívnia, ha azt akarjuk, hogy Szent István birodalma továbbra is megmaradjon a fajmagyarság kezén és a keresztény szellem győzedelmeskedjék a modern pogányság fölött.

A Népszövetségeket valódi életre kell hívni, minél több hívőt kell toboroznunk annak zászlaja alá; a kath. sajtó-ügyet rendezniük kell; seregszámlát kell tartanunk, hogy lássuk: ki van velünk és ki ellenünk. S amikor ezekkel rendben vagyunk, meg kell kezdenünk a harcot a tévtanítókkal, szent hitünk ellenségeivel szemben.

Csak az-olyan harc kecsegtet győzelemmel, amely tervszerű, amely előre számított mindenféle eshetőséggel és megfontolással.

Készüljünk mi is, fegyverkezzünk egyelőre saját hitünk megvédelmezésére s ha szükséges, tervszerű harcra ádáz ellenségeinkkel szemben. Ha sajtóban támadnak, verjük ott vissza, ha a társadalomban élő szóval szórják ránk a mérgezett nyilatokat, akkor ott legyünk résen.

Szóval: legyünk éberek s az új iskolai év beálltával lépünk munkába nem csak az iskolában, hanem azon kívül is.

Fogjon kezét a keresztény restauráció nagy munkájában egyházi és világi férfiú egyaránt s akkor jöhetnek a vészek és viharok, de egyházunk állni fog, mert egy hitében megingathatatlan, hazafiságában erős csapat fogja azt falankszéként megvédelmezni mindenféle támadástól.

Fel a munkára, amíg tart a nappal, mert ha eljön a sötét éjszaka, akkor késő lesz az ébredésünk.

TÁRCA.

Bébé regénye.

Írta: **Zagyva Mariska.**

Senki se tudta, honnét jöttek. A rossz nyelvek azt suttozták, hogy Luca asszony valóságos báró leány volt s valami romantikus szerelem hozta össze a néhai férjével, aki csupán szerény kishivatalnok lett volna.

Mások szerint közönséges hatszilvafás nemesnek volt a leánya. Elég grácia, hogy valami írnök-fele feleségül vette.

Biztost senki se tudott rólok. Ez a titokzatosság nagyon érdekessé tette nagyihari Bihari Luca asszonyt a szép leányával együtt a kisváros elitnépe előtt. Ez csak természetes. Újért, idegenért rajongani kell. Ez már divat.

Luca asszony különben nem közönséges jellem volt. Határozott, energikus, akár csak egy férfi. A kisváros pletykázó, kíváncsi elemére ügyet sem vetett. Csigavér — szokta

mondani — a limonádé tereferére, ha véletlenül a fölébe jutott.

— Fő az elegancia és a biztos fellépés! Ő pedig ennek birtokában lévén, mesés hőditást csinált vele.

— Hát még a finom szép leánya!

Bébé az elegáns karesú alakjával, a nagy ragyogó csillagszemeivel olyan volt, mint egy verbeli hercegisasszony. A csodálatosan vaskító fehér bársonyos bőrén átlátszottak a finom vékony kék erecskék. A pompás haja olyan színben ragyogott, akár az olvasztott arany.

Dictum factum. Luca asszony leányára nézve nem volt külön vélemény. Szép! Bódítóan szép. Puntum.

Mikor én megismerkedtem velük, már valóságos nagyhatalom volt Luca asszony a szép elegáns Bébével a kisvárosi társadalmi életében. Amit ők fűtültek, az mind zseniális muzsika volt. Köröttük ropta a táncot az aranyifjúság. Még ennek is csak a színe-java.

Luca asszony értett hozzá, hogy kell az embereket pórázon vezetni. Bébé csillagszeme volt a mágneses sarok.

Anyja és leány valóságos hajtovadaszattal rendeztek a házasulandó ifjakra. Mindhiába! Kézzelel fogható siker nem volt. Ugyanis nyilvánvaló lett, hogy a fess Bébének a csillagszeme, aranyhaján kívül egyebe sincs. Bizony ez manapság elég nyomós argumentum egy leány életében.

De hiszen nem azért volt Luca asszony anyja — pláne a legszebb leány anyja —, hogy ne segítsen a bajon. Rövid család tanácskozás után kiadta a jelszót: Bébé készülj! Megyünk.

A leány a nagy csillagszemeivel rámeredt az anyjára. Biztosra vette, hogy az ő bőrére megy a játék. De azért huncutkodva adta a naivát.

— Hova mama? Tán a cukrászdába!?

— Ó te kis malla! Hát hova mennék másfelé, mint Pestre a művészbába. Itt a Nina nénéd levele. Azt írja, hogy ezen a bálon ad találkát egymásnak a szellem és pénzarizotokrácia. Kilátásban remek parti. Ami minket illet — no a szellem az maradhat — a pénz, a pénz, az a fő cél.

— Nos, mit nézel úgy, mint a kis borjú

OBERBAUER A. UTODA

BUDAPEST, IV. VÁCI-UTCA 41.

„A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebbi egyházi szerek, ruhák, zászlók stb. gyára.”
Arjegyék kívánatra ingyen és bérmentve.

Feljegyzések.

A leggonoszabb május egyházzellenes lap, — a kormány egyik felhivatalos esti lapja: — a „Budapesti Napló.” Nap-nap mellett epébe mártott tollal nekírohannak éretlen zsidósuhanok és malter-csemeték a katolicizmus sziklájának és karcolni igyekeznek rajta — a hülyék. Szemszédett hazugságokkal akarnák a szennyos tollú sihederek azt — ami hófehér és tiszta — bemoeskolni és befeketíteni.

És mindezt megteszik nem meggyőződésből, — hanem a kapott szubvencióért. A bérenek nem hálások egyáltalán a kenyéradó gazdákkal szemben. Mi katolikusok fizetjük be ugyanis adók alakjában az oktatási szubvenciós kronákat, a melyekért bennünket szidnak és moeskolnak, sőt uszítanak is saját egyházi legmagasabb fejűk ellen, így akarván megbontani az Úr nyját és annak egységességét. Mert hát irkárikájukat olvassuk.

A jubileumos számban, a „külpolitikai hírek” szerény címe alatt valóságos sátáni logikával nekítamad Merry del Val pápai „tanácsadónak” és kiszínezi tengernyi ostoba moeskolódással, hogy ő az oka annak, ha a „szin-katolikus latin országok, az Egyház leányai elidőgenkedtek, vagy épenességgel elszakadtak a Vatikántól.” A mennyi szó, anyi ráfogás és hazugság. Hát még az indoklás? A tudatlan fickó szerint ez Merry del Val bűne, mert „tűrelmetlenségével nyúlt be olyan dolgok intézésébe, melyeket keztüis bölcsességgel kellett volna megoldani. A XIII. Leó keztüis bölcsességével, aki minden fellüést kerülő óvatos, megbuvó politikával talpra tudta állítani a roskadozó klerikalizmust s ki tudta tatarozni az ultramontanizmus szétszakadozott halóját.” Persze, hogy utána rögtön „sértegeti a most

uralkodó X. Pius ő Szentségét és mindezekből azt konkludálja, hogy Merry del Val bukik és megy és visszatér Rampolla, akin azonban szüntelen szúr egyet a vakmerő jebuzes és szavakkal: „Rampolla államtitkár legalább is annyira fanatikus, mint Merry del Val, — aki bennünket (szinmagyarokat) fanatikusang gyűlölt a latin államok után Ausztria-Magyarországgal szemben — Nesze neked bölcsesség! Nesze neked politika! Olvasd gojm es fizess!”

Ime egy mutatvány a napirenden levő irálytani sületlenségekből. És ezeket a lapokat kell nekünk kitartanunk a saját pénzünkön az állam kasszájából kapott és adott dús szubvenciók alakjában. — Hát nem találkozik egy képviselő sem, aki mindezen bünökért elégtételt kerjen az ország színe előtt a pénzügyi miniszteriumtól, mely a pártkasszát busásan szubvencionálja és az újságírók zsebeit tömi?

Nincs katolikus, igazi katolikus a néppártiak között se már, aki odadörögje az igazság hangján a katolikusok nevében az országgyűlés színe előtt, hogy a kormány az ő felhivatalosait szerdje rendbe és ne engedje, hogy azok végig sértégségek az ország legnagyobb részének lakóit? Korbácsot ezeknek és nem szubvenciót!

A kolozsvári Szent Antal árvaház ügye.

Az „Est” szenzációjának szánta Sz. Antal kolozsvári árvaházának ügyét. Az „Alkotmány” rövid híresekben védte az egyházat a sorok között rejlt támadás ellen, de nem védte meg a Szent Antal árvaházat az igazságtalan s alap-talan vádakkal szemben.

Mint hogy mi a Szent Antal árvaházban egy nagy buzgóssággal felkapott s egy nő heroikus lelke reven evé óta megmaradt intézményt látunk, melyet ugyan nem az Egyház, de az Egyház élő és luzgó gyermekei létesítettek és ista-

politak, az igazságnak akarunk szolgálni, mikor refleksiókat fűzünk a vádakhoz.

A hatósági betöltő rendelet a Szent Antal árvaház ellen azt hozta fel vadul, hogy ninesenek szabályai, főnnállásához nines hatósági engedélye, ugyancsak ilyen engedély nélkül gyűjt könyöradományokat, nehez eselédmunkára használja fel a 12 éven aluli leánygyermekeket és eselédkönyv nélkül eselédszolgálatra alkalmazott 12—13 éves fiukat.

A hatósági vádakon kívül a sajtó még azt is tudja, hogy: „a gyermekeknek és agoknak nem jutott igrálgom a menházban, csak kegytelenség és kinszenvedés. Az összegyűjtött pénz-ből nem nevelték az árvákat és nem gyógyították a betegeteket.” Szó volt arról is, hogy a a gyermekek piszkosak, fürdő nélkül, ehesen tengőnek, reggel ciberet, delben levest, este deli maradékokat esznek.

Ha e vádak mind igazak, akkor nem értjük a hatóságot.

Vagy megfelelt eddigelé az árvaház céljának, vagy rosszul működött. Ha megfelelt, akkor a közelmúltban esetleg beállott pangásért nem illik ma felhívni az alapszabályok és hatósági engedély hiányát. Nem szabad a városi hatóságnak felednie azt, amit az árvaház éveken át tett a városi társadalom alsóbb rétegeiért. Ha rosszul működött, miért mozdul meg a város csak most.

Különösen szembeeszkő az időpontnak megválasztása, ha figyelembe vesszük, hogy az erdélyi püspök, a tapintatos polgármester, az intézetnek számos magasrangú és befolyásos protektora, akik az árvaházat megóvhatnák a nyilvános kelemetlenségektől, ezidőszert mind távol vannak.

Nem lehetett titok a Szent Antal árvaház semmiféle akciója a hatóság előtt, hisz minden gyűjtes, minden felolvasó-est a legszeleesebb körű nyilvánosság bevonásával történt elejétől mindvégig.

A Szent Antal esteken előkelő társadalmi állású egyenek működtek közre, — akár mit

az . . . stb. Négyszemkört nem igen volt valogatos a kifejezéseiben Luca asszony.

— De ugyan mama, hát hova gondolsz? Hisz ahhoz pénz kell!

Más tónusból a mama: — Ó te aranyos tökfikóm! Hát miért van neked irigyelt jó mamamád?! Bíz csak rám! Az én fejem egy fiókkaptalan. Olyan pénzügyi kapacitás, mint a te anyád! Unicum!

— Ah te gyermek! Mit értesz te ahhoz! Az anya szíve találekony és önfeláldozó.

— Bébé megadással sáhojtott. Ismerte ő már jól a pénzforrás szomorú tendenciáját.

Oh azok a családi drágaságok, ott valahol a zálogházak poros raktáraiban; de sokat mesélhetnének erről.

Mit volt mit tenni. A jövő, a párti megérdemlti. A mama mondja lépten-nyomon. Hát el kell hinn. A szép leány jövője minden áldozatot megérdemel.

— Bébé akarva, nem akarva, megnyugodott anyja elhatározásában. De meg nem álhata, hogy még egy utolsó ellenvetést kockáztatson.

S aztán ha fuccs a dolog is, se pénz, se párt!

— Édes kanári madaram! Ne légy olyan banális! Nézz a tükörbe! Ilyen alak, ilyen szemek! Bátha az ördög apja volna az a micsoda! Megbuvólhatnéd te még a hétfejú sárkányt is, nem pedig egy fránya — no igen — milliomost.

Bébé hangosan elkacagta magát anyja bókjaira.

— Ugyan mama ne bókolj annyira, mert még a fejembe veszem a teóriád és nem adom alább a milliomosnál.

— Természetes! Tudod szívem a siker biztos. Csak adott jelre légy kedves és enyelgő. A többit bízd rám.

Luca mama, ha a helyzet úgy alakult, remekül nagyozott és füllentett, akárcsak egy diák. Hát még a Nina néni!

Pesten úri módon élt a nemes őseiből. Hála az ősöknek. Még inkább az ősök nélkül szükölködő familiáknak. Nép kis egzisztenciát, valóságos tőkét csinált a Nina néni ebből. Jó társaságban élt a neve miatt. A hová ősi név kellett a fehér asztal fényéhez, hát ott volt a nemes nemzetes itsei és vinkéi Élesdi Nina nagyasszony.

Hogy Pesten pompásan élt, mondanom sem kell. A férjszerzes körül kitünő taktikai tehetséggel bírt. A nagyozási képességeivel pedig még Luca asszonyt is túlszárnyalta, ha a helyzet úgy kívánta.

Mikor Bébét a pesti bálon meglátták, az udvarlók légiója vette körül. Új esillag volt. Valóságos tünemény!

Luca mama megértett a hangulatkeltéshez. Bébé ragyogó szépsége volt a varázsló. A mama és Nina néni meséi sok ezer holdakról meg a csalétek. A haditerv ez volt: csak legyen alkalmas medium. Ha a Bébé babonás szépsége megfogta, majd kiábrándul az ipse az ezerholdakból.

Hála a Nina néni grációzus magatartásának, Bébé hájának és a mama szellemes manőveréseinek, a suggerálás sikerült.

Hogy ebben nem kis része volt az ezerhold meséjének, az nyilvánvaló.

Hetyke bajuszú szép férfi volt Zala Vili. A pesti aranyifjúság Donzsuanja. Előkelő családból. Mert mindig finom vasalt nadrágja, fényes cilinderje és a legremekebb színes selyem mellényei voltak; azt mesélték róla, hogy gazdag is. Tulajdonképp banktisztviselő volt.

Luca asszony el volt ragadtatva Bébé sikerétől. Ah bankár! Valóságos bankár!

Persze ennek ő léptette elő képzeletben.

Mikor Csáthfalvára hazaértek, alig futta ki magát Luca asszony, máris gondoskodott róla, hogy az óriási hódításnak nyomban híre futamodjék.

A fitos szobaleány, a nyelvez szakácsné s több effele titoktartó egyéniség révén ez nyomban sikerült.

A kisváros szépségei a maguk egyszerű és rossz szabású ruháskájokban oh be irigyelték a pesti drágaságokban begyeskedő Bébét már amugy is.

Hát még most!

Luca mama meg hizott nagyokat, amint mondta: Hadd pukkadjanak a pletykafészek! Hadd zöldüljenek! Lássák, mi vagyunk mi nagyihari Bihary nemes familia.

felolvasók, akár mint énekesek avagy zeneművészek. Legyen elég Márki Sándor dr., Szamosi János dr., Erdélyi Károly dr., Heinrich Józsa, Tariczky Ferenc, Repay Dániel, Székelyhídy Ferenc dr. nevére hivatkozunk.

A felolvasó-estéken Kolozsvár közönségeinek színe-java éppen olyan bizalommal tette adományait a perselybe, mint a névtelen nagy tömeg. Megbiztak a gondnokban, aki éjjelénappalát nem sajnálta az árvaktól, aki bámulatraméltó buzgalommal vezette nagy családjá gondjai között is az árvaház ügyeit s aldozott reá olyan mértékben, hogy e miatt anyagi katasztrófa elé jutott.

A Szent Antal árvák perselyeit nem a maga hatáskörében intézte a gondnok. Felbontások állandóan ellenőrző tanú jelenlétében történt. Az adományok mirefordítását számlákkal igazolhatja. Ha csekély volt az összeg, mely fölött rendelkezést s ha a kosztadónó keveset kapott, nem Pollák Lajosné mult.

Megcsappant a közönség áldozatkésztsége. Megcsappant azért, mert minden felbuzdulás lelehad társadalmunkban, de megcsappant azért is, mert Kolozsvár közönségét ezer felé szedi szét a sok emberbarát intézmény. Ma Nagy Péter mosolygó arca tűnik elé s kéri irgalmatat siketnéma gyermekei számára. Holnap a vakok énekelnek s ezen a címen tartják elé a perselyt. Ha a szalóba lépsz, a ház kisasszonya kér szelid mosollyal „csak egy koronát” a patronage javára. Ha az utcára lépsz, a filléregylet „rongyos asszonya” szedi el fölösleges (!?) fillérideit. Ha a szerbek háborúsított akarnak, a polgármester kéri el ágytakaróidat. Télen a szegények fájáról kell megemlékezned, minden évnyegyedben másnak házbéértartozását neked kell megfizetned. A jogászvilág báljait te finanszírozzod, a tüzoltók majálisán te fizetsz felül. Mindenütt az irgalmasság „pohár vizét” nyújthatod; szóval könnyű Kolozsvárról az égbe az ut.

Az ezereleke igenye vett társadalom már alig juttathat a szerényen fellépő árvaháznak. Nem tudjuk megérteni a hatóság mostani

eljárását. Pótolhatatlan mulasztás az alapszabályok s a hatósági engedély hiánya? Ez csak formahiány. Hát főben járó bűn hatósági engedély nélkül jót tenni? Ha mulasztás történt ez irányban, részben érthető, mert az állami gyermekmenhely csak az árvákat volt hajlandó átvenni, de az adósságok törlesztéséhez nem volt készsége hozzájárulni. Értjük ezért a gondnoknőnek már hosszú idő óta tanusított huzódózását. Értjük vallásos aggodalma miatt is. Bár a gyermekmenhely ez időszereint jóindulatú férfi igazgatása alatt áll, de e személyes jóindulatban nem láthatja senki annyi gyermek valóságos nevelésének intézményes biztosítékát.

Mi is kívánatosnak tartjuk a gyermekek egészséges táplálását és tisztántartását, de különösképpen tartanók, ha éppen a menhely részéről érte volna ez az erős szemrehányás a Szent Antal árvaházat. Ha a Maria Valéria árvaház igazgatónöje, a derék Felméryné, vagy a Schütz-árvaház árva anyja a gondos Notre Dame nővér csóválná a fejét a Szent Antal árvák külseje miatt, azt megértenők.

De a menhely csak akkor nyuljon közhöz, ha bizonyítani tudja, hogy megannyi kiadott gyermekét hetenkint megfürdetik, hogy mind ragyogó tisztán jár, jó tápláló eledelt kap a györgyfalvi méniktől, hogy csupán csak libát őriztetnek velük és soha sertés meg nem marja a kezüket.

A felosztás után is nyugodtan állítjuk, hogy a Szent Antal árvára fordított összeg sok elhagyott szegény gyermeknek nyújtott otthont, egészséges táplálékot, tisztességes ruházatot. Nem volt ez az árvaház szédélges és a közönség irgalmasságával való visszaélés. Nem volt jövedelmi forrás a Pollák-család számára, hanem csak teher és áldozat. Nem volt egyházi intézmény sem, az igaz, de katolikus szivek teremtették meg s tartották fenn sokaknak közönyössége és mulasztása dacára. Ennyi érdemeért és irgalmas tetteért nem érdemelt meg e nyilvános meghurcoltatással járó felosztást, hanem a városi hatóság, az állami gyermekvédelem s a nagy közönség becsületese elismerését.

A méltányosság nem az esetleges mulasztások hánytorgatását, hanem a jóindulattal végzett munka elismerését kívánja.

Lapunk zártakor vesszük a telefonjelentést, hogy az árvaházat, — a h. polgármester határozattal felfüggesztve, — nem oszlatták föl. Szerk.

Lehetséges-e a népiskolában igazi nevelés vallásoktatás nélkül?

F. é. jul. 12-én tartott erd.-részi általános kath. tanító gyűlésen felolvasta P. Máthé Oszbe szit.ferenc. áldozartanító.

(Vége.)

A hagyományos magyar hazaszeretet nevében is tiltakoznak a vall.-okt. ellen, mert szerintők zavarólag hat a nemzeti egységre; pedig az állam ereje nem abban áll, hogy mennyi hatalmi erővel rendelkezik, hanem hogy mily erősek azon erk. tényezők, melyek őt feladataiban támogatják. — Az erk. tényezők legbiztosabb mentővére a vall. nevelés, mert évezredekken át gyűjté meg az állam előtt a tudomány fátylát, a civilizáció bölcsőjét ez ringatta s az igazság szövetségével ő vezette ki a pogányság és a tudatlanság örvényéből. Mi is hivatkozunk ám a hagyományos multa, melynek tanúsága szerint nemzetünk sokszor sodortott az enyészet örvénye felé, de újjászületésének talizmánya mindig őseink vall. erényeiben volt, kik míg lángra gyűjték az égi hit tüzénél az isteni szeretet fátylát, buzgalommal rakták le a hon oltárára a hazaszeretet áldozatát is. Ne ingassuk meg a régi alapot! Nevelő oktatásunkat a vallásos szellem hassa át s lobogóján a nemes tettek lángfuvalma a jövőt, boldogság s a nemzeti erények dicsőségét fogja lengetni. — A nevelést a vall. okt.-tól szétkülöníteni oly törekvés, mely az állami rendet felforgatja. E törekvés nem őseink öröksége. Új irány, mely ki nem forrt eszmékből, ketes értékű újításokból idegen transzkripciókból, a magyar nemzet ősi jellegetől eltérő intézményekből van átvéve. K ö v e t k e z ő l e g n e-

— Óh a kis szeplősök! Még az en ragyogó szemű virágom is hogy kikezdték! Csak azért is! Pesti asszony lesz a drágám! Bankárné!

Már csaknem az eljegyzésnél tartottak, mikor a kifogástalan gavallér, a Zala Vili kezdett egy kicsit kifelé gravitálni az ezerholdak s több effelekre is.

Bébe arca ilyenkor krétafehér lett és vádló szemekkel nézett anyjára.

Luca mama pedig egy igen bizalmas eszevegés refrénjeként beadta az egész mesét az úrfinak.

— No hisz Vili fiam! — tudja maga, eljár az ember szája olyankor; báli mese volt az egész! Bébe szerencsére egy pillanatra kiment. Jól tette. Legalább nem látta a hatást a Vili arcán.

No, de csigavér! Ezt tartotta a Vili úr is. Nem azért volt ő zsentlemén. Az ezer hold meséjének kipattant titka látszólag mit sem változtatott a hangulaton.

Egy derült májusi napon, mikorra éppen az eljegyzést tervezgették, Vili úr keserves arccal, nyögődecselle imígyen racsosolt:

— Luca mama egész bizalmas volt már a családdal, most pár hónapra elutazom. Valami jó fürdőre van szükségem. Az a gonosz reuma a hátamban futkároz. Megkurálom magamat.

— Nos úgy gondoltam: Bébe aranyzsabadságát hadd élvezze addig. Az eljegyzés csak gátolná szórakozásaiban.

Mulassák át a szezont és ősszel ha vissza

jöttem, friss kedéllyel mindent megcsinálnék egy füst alatt.

Luca mama csodálatoskép mit sem sejtve, el volt ragadtatva a tervtől.

— Nos Bébe, mit szólsz hozzá?

Nem felelt. Csak a két esillagszemét futotta el a köny. Szegény Bébe elvesztette a szívet. A játszma áldozata ő lett. Beleszeretett komolyan, igazán a snájdig Zala Vilibe.

Könnyes szeme előtt elborult az egész világ. Vége, mindörökre vége az ő szíve regényének.

Ő nem az anyja szemével nézte a hirtelen változást. Megsejtette a vergődő szívével. Bele is irta rögtön a kis aranyesattos naplójába a Zala Vili neve alá: Fuit.

Bébe nem halt bele azonnal a nagy-nagy csalódásába. Mert, hogy igaz volt a szíve sejtelve, az természetes.

Luca mama a maga módja szerint röviden végzett a nagy esettel. Szikrázó szemekkel lihegte: Sviák, gazember, iparlovag s több effele. S részéről ad acta lett téve az egész dolog mindörökre.

Pár hónap múlva feltűnt a láthatáron egy régi-régi ismerős. Valami kis falusi jegyzőske. Bébének bakfis korától állhatatos csodálója. Persze eddig számba se jöhetett. De most!

— Óh, az mar más!

Kiesi, Mokány Berci alak volt az istenadta. Bébe soha ki nem állhatta. Rábészélték. Ő nem sokat kérette magát. Reználgaltan mondta: Csi-

nájatok mama, nekem ügyis mindegy. Meghalok egy év múlva, mit bánom én.

— Óh te édes cicám! Bohó szerelmes bogaram! Így mondják azt a kis leányok mind, ha szerelmese! Ne búsulj csillagom! Te leszel a legszebb menyecske. Az a jó ember meg imád! Hiszen nem olyan égi meszelő, mint az a svihák, az igaz; de arany a szíve.

— Elég mama, elég! Csak úgy bele zokogta fojtott, csukló hangon a végszót szegény Bébe.

Megesküdtek a kis béka emberrel, akit a szép Bébe ki nem állhatott.

— — — — —
Elmult egy év . . .

Május van. A virágos alfafa alatt ülök. Pajkos szellő incselkedik a virággal telt ágak között. Finom érintésére virágos ömlik a fejemre. Megcirógat, megcsokolgat a sok rezgő virágszirom. Puha bársonyos érintésére fülemben zsong sok-sok régi mese, a multak meséje.

— A szép Bébe bús regénye.

Pár perccel később . . .

Szobámban vagyok. Asztalom a délutáni posta.

Megakad a szemem egy gyászkeretes lapon. Megdőbbenek.

A halál gondolata mindig megdőbbent.

Remeg a kezemben a fekete szélű lap amint olvasom: „Daray Laciné szül. nagyhári Bihary Bébéke életének 20. évében hirtelen, váratlanul meghalt”.

velő oktatás a népiskolákban vall. okt. nélkül nem lehetséges, mert szétválasztja a kapcsolatot, mely a nemzet fiát a hagyományos múlt alapján a hazához fűzi.

Vallásos nevelés nélkül az egoizmus, utilitarizmus, vagy pedig altruizmus légkörében fog nevelkedni az ifjú nemzedék. A magánérdek tanát már a XVIII. század eldobta, mint közveszélyes tant. Hogy pedig mennyire üres szóbeszéd az utilitarizmus, mutatja az a tény, hogy még eddig nem akadt törvényhozó a föld háján, aki valamely ország társadalmi rendjét az utilitarizmusa merete volna alapítani. Ha akadna egy államfő, ki így szólna alattvalóihoz: Ohajtom, hogy mindenki a jót magáért a jőért tegye, a rosszat pedig annak kárért kerülje, ha akadna ily naiv államfő, csakhamar csúfá tennék alattvalói, még inkább a tanítót tanítványai, mert „ha a vallást az emberi kötelem s érdek helyettesítik, a társadalom, melynek éltető eleme az engedelmisség, lemondás és akarat, elégtelen táplálékot kap. Ne esdőljatok aztán, ha élete hanyatlak! És e táplálék nemcsak elégtelen, de egészen eltevelyen, mely éhséget csak elringatja, de ki nem elégíti,“ csakhamar el is dobja azt magától, mint valami csalétket. Mert hol van az örökös szenvedés, ha nincsenek halhatatlan remények? Jól mondta Krisztus: „boldogok, akik sirnak, de hozzátevé: Mert ők megvigasztaltatnak“. Ti elhagyjátok a „megvigasztaltatnak“ s azt gondoltjátok, hogy megtartják a „boldogok“?*) Különbösen is valamint nem lehet pókhálóval oroszlánt megkötözni, sem gyerekekkel tigrist szelídíteni: úgy a független morál fraziséval: „a jót önmagáért kell tenni“, sem lehet megfektetni a szenvedélyeket. A vallás nélküli önzese tehát alacsony, silány jellemeket nevel, mert minden eggyessel elhitheti, hogy akaratának egyetlen mérvadója a magán- vagy közérdek s amit büntetlenül tehet, az mind törvényes. Így szemlélben lesznek törvények, melyek a vigyázatlan büntetik; lesz szolga nép, mely magasabb erk. önérték nélkül az önérdéket isteníti.

Az altruizmus arra neveli a gyermeket, hogy az ember másnak éljen, a közjót előmozdítsa, magát felebarátai érdekének szentelje. Szép elv, de vallás nélkül üres frazisz, mert magasztos elve kivételéhez nem tud felvilágosítást adni arról sem, mi a jó, mi a rossz. A közjó előmozdítását tüzi ki. Közjó alatt pedig érthetjük a családot, valamely társulatot, államot stb. Mindezek javát azonban csalással, szeszegéssel, igazságtalansággal stb. is lehet előmozdítani. Kérdés, vajjon a család, hitszegés stb. erénye válnak-e azáltal, ha esetleg a megfelelő közjónak hasznát hajtják? Ily elvek mellett mi lesz a nevből? Rabszolgák és rebellek csordaja. Mi az igazságból? A politika eszköze. Mi a szeretetből? A jellem gyengessége; farkasóvaló szolgálterék. Mi a tudományból? A policia rabszolgája. Mi az iskolából? Kaszárnya, hol az ifjúságot dresszírozzák.**)

A közjó roppant áldozatot kíván, már pedig olytörökés, mely a vall. okt. számúzi, önmegtagadást nem ismer, tehát arra nevelni sem tud. Azért a vallásoktatás az iskolából kizárni annyi, mint az egyéni vélekedés ingadozásaira az alanyi hit ködképeire építeni az erkölcsöt, annyi mint megfosztani a lelkiismeretet szárnyától. Következésképpen a népiskolában nevelés valóságos oktatás nélkül nem lehetséges, mert az iskolát, hazát és társadalmat „az érdekek küzdő terévé aljasítja, hol az egyes nem engedelmeskedik, de meghunyászkod-

dik s mi még szomorúbb, számít. A vallás kizárásával a fogalmak összezavarodnak s a jellemek süllyednek, sőt már az állam gépezete is bomladozik. „Nem villamesapás sújtja le, miként a fölgyet, nem is szelrohán tépi szét, miként a szemetet, hanem lappangó, nyomorult fereg dönti meg, mely titkon rágodva készíti elő a romlást“. (Bougaud.)

Azt is hangoztatják, hogy a család után az iskola, az ifjúság második dajkája és menhelye csak az egység feltétele alatt hozhatja meg a csümöléseit, tehát számúzni kell az egységbontó tekekezeti vallásoktatást. Jól van. Az államnak joga van biztosítani az érdekét az iskolában, de épúgy biztosítani akarja jogát az apai hatalom is. Már pedig a családok túlnyomóan vallásos hívők, kik őseik hagyományaihoz szívósan ragaszkodnak, akarják, hogy vallásos legyen az a nemzedék is, mely a család szentélyéből a tudomány csarnokába megy. Az a nemzedék azonban, melyet a neutralis iskola nevel, hátat fordít a hagyományos szellemnek. — Az államnak joga van követelni, hogy az általa előírt rend szerint közzöljék az ismereteket a növekedéssel, nem áll azonban jogában követelni, hogy a család vallásos meggyőződését is neki rendelje alá!

Az Isten nevelőintézetet adott az emberiségnek a kereszténységben, mely egyedül nyugtatja meg a szülők lelkiismeretét és szeretetét, egyedül ez tud igazi nevelést biztosítani az ifjúságnak, egyedül ez nevel törvénytisztelő, munkás, életkepes nemzedéket az államnak. A vallásoktatás alapján áll az erőteljes és becsületes munkaosztály, mely a munkát nem szegényli, mely vallását, mint hozzáférhetetlen kincsét őrzi, mely a műhelyben s az eke mögött megőrzi a hagyományos erkölcsi tisztaságot, a hiú elvagy által meg nem fertőzött családi boldogságot.

Következésképpen m. t. közgyűlés a vallásoktatás nélkül igazi nevelés a népiskolában nem lehetséges, sőt a vall. okt. kizárására törekvő etika jogtalan, mert az egyház természetfölöttis a szülőket természetesen jogkörét megsérti.

Már pedig a család jogainak esorbítása a legáldatlanabb következményekkel jár az államra nézve, mert ha megingatjuk az alapot, inog vele az épület is. S ha avatatlan kezek esorbítják az egyházat, akadályozzák annak működését, ezzel a társadalomnak azt az erőt nyitják meg s elvezetetik, mely egészségtől duzzadó életnek föltétele.

Befejezésül ismételten hangoztatom, hogy a tiszta erkölcs edesanyja a vall. nevelés családban és iskolában, melyet, ha számúznunk, az ezerezer Magyarországi tiszta erkölces ledől oly posványba, hol sár és vér kavargó, mert „valláson kívül nincs elég hatalmas indok, mely egy egész népet felemeljen és az engedelmisség, munka, törvénytisztelet, türelem, önmegtagadás és erény rögös pályáján megtartson... Kell tehát, hogy a törvényeket, közérkölcöket, társadalmi intézményeket s az iskolai nevelést Isten lelke s a vallás szelleme hassa át. Különböző öltetek grászt, mert béke, rend, a hatalom állandósága és a népek szabadsága napját soha sem látjátok felvirradni.“***) Azért mi neptanítók teremtünk új közérkölcöket, mely semmibe dobja vissza a vallásoktatás elleni törekvéseket! Adja Isten, hogy újra hit ragyogjon az arcokon s a lelki sötétség rémes árnyaiól nemzetünk kiemelkedjék a hit verőfényes bérceire!

H I R E K.

Szabad a vásár — megvan a hatósági engedély.

Felölös szerkesztőnk nincsen honn, ő pedig nem szereti a sajtópöröket. Nem teszünk hát egyebet, minthogy közlünk egy rendeletet, melyet Marostordavármegye ügyeit vezető alispánhelyettes, helyettes fő- és valóságos aljegyző adott ki a szocialdemokraták agitációsális szövetségének fenomenális kielégítésére.

Ebben a rendeletben utasítatik a főszolgabíró, hogy a kérések kezelésénél a gyűlekezési és egyesületi jog szabadelvűbb értelmezésével járjon el. Figyelmébe hozom egyszersmind a pártagitáció kiválóan fontos szocialpedagógiai hatását és azt a megmérhetetlen intellektuális előnyt, mely a nép felvilágosítása és a modern progresszív eszmeáramlatoknak körébe való terjesztése nyomán szükségképpen tamad s felhívom, hogy a pártvezetőség kérésének kezelésénél e szempontokra vetven főlyt, azokat minden akadékoskodás nélkül intézze el. (Lásd „Székely Napló“ 127—1910. számát.)

Katholikus bátortalanságunk szegényerzében összezsugorodva, alázatosan kérdezzük az alispán-főjegyzőhelyettes aljegyző úrtól a következőket? (A jóhiszeműséget tetelezzük fel róla.)

1. Tudja-e, mi a szocialdemokrácia célja s mik az eszközei?
2. Tudja-e, miben áll a „népies“ agitációjuk?
3. Tudja-e, mik azok a progresszív eszmeáramlatok?
4. Tudja-e, hogy mas helyen a hatóságok nem asszisztálnak nekik ilyen liberális kesz-séggel?
5. Tudja-e, hogy farkast bárányra uszitani még a Btk. legliberalisabb magyarázata mellett sem szabad?

Ha mindezeket nem tudta, jobb lett volna csak helyettesíteni és nem szocialpedagógiai exporatóciókat revelálni a nagy közönség számára.

Ha pedig tudta, nem lenne szíves a magas kormányt is a felüggesztettek közé sorozván, előbb megtanítani, hogy mi szabad egy helyettes főjegyzőnek és mi nem? Mert hogy szocialdemokratának bevállik, azt bebizonyította, de a „progresszív eszmeáramlatok“ mai álláspontján hivatalos közegnek még nem — való. Vagy igen? (—)

— Megint sikerült — hazudni. A világ-

sajtónak ama bizonyos közegei, amelyek a keresztény világnézet aláásásán fáradoznak, már a spanyol botrányokat sem tartják elég zavarosnak arra, hogy izléstelen okvetetlenkedéseiket piszkos kezekkel benne üzhessék. A páholyok rendszeres támadásokkal hurcolják elő az egyházat s bizonyos furfangosan kiesztelt hazugság keretében állítják a világ elé, számítva arra, hogy az emberek nagyrésze az ő lapjaikat olvassa s a szemérmelenséget nem veszi észre. Legújabbban a „Jevisch Cronicle“ a „Papa és a zsidók“ című közleményben azt a hazugságot kürtölte világra, hogy a pápa szigorúan meghagyta volna a vatikáni köröknek, hogy még a legelőkelőbb zsidóknak se adjanak ajánló levelet arra nézve, hogy a Vatikánban fogadásban részesüljenek. Ezen koholmányt, szenzáció lévén, a Times is átvette és most, miután az Osservatore Romano és más jólterestült lapok a hazugságot magáé-folták, abban a kellemes helyzetben van a többi reklámhajtászó és roszakarati lappal együtt, hogy legjobb esetben közli a cáfolatot, vagy pe-

1) Bougaud. — 2) Kath. Szemle.

3) Bougaud.

dig gonosz lelkiismerettel hallgat tovább s kóhol újabb hazugságokat.

— **Laptársunk**, az Erdélyi Oltáregyesületi Lap megmarad régi címe alatt, csak a címlap mintázása változik. Ez avégből történik, nehogy az előfizetők valami másirányú lapot véljenek az új cím alatt. Ismételen kérjük a főtiszteendő papságot, szeretettel álljon ezen szükséges ajátosságai lapcska szolgálatába. Minden községben, — legyen az a legszegényebb, — lehet előfizeteket szerezni, ha megismertetik. A jó munkatársakat pedig arra kérjük, hogy eleven cikkekkel a lap megkedvelteséről gondoskodjanak. A lap ezévi első száma szept. elején jelenik meg. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Gyulafehérvár, Vár. Papnevelőintézet.

— **Kantorjelölő gyűlés**. Folyó hó 15-én tartották meg Csíkszentmártonban a kantorjelölő gyűlést, melyen az egyházközség egyhangúlag jelölte a pályázók közül Szabó Lajos csíkszentmártoni tanítót, Székely Károly gyergyócsomafalvi tanítót és Székely András csíkszentkirályi kántortanítót. Nem tudjuk, hogy e három jelölt közül kire fog esni az egyházi főhatóság választása, de az bizonyos, hogy az egyházközség mindhárom személyben igen értelmes egyéneket jelölt a kántortanítói állásra, kik közül bármelyik közmegelegedésre töltene be helyét a templomban és az iskolában egyaránt.

— **Aranyise Kászonyfaluban**. Augusztus hó 14-én tartotta hét év óta nyugalomba vonult s azelőtt 23 éven át igazi Jézus szíve Szerint való lelkipásztori buzgóság- és önfeláldozással munkálkodott Veress István nyug. kászonyfalvi plébános aranyismését. A 75 éves, de testi s különösen teljes lelki erejében levő jubiláns környezve paptársaitól, élükön Hosszú Ferenc ker. főesperessel, ki a manuduktóri tisztet teljesítette, a két év óta aranyismés Kóncz István alesperessel, ki fiatalos erővel és élénkséggel mint diakonus segédkezett jubiláns paptársának, fenyés körmenetben vonult lakásáról a templomba. A közelmúlt képviselőválasztások által mindenütt s így Kászonyfalui derek lakossága közt is megingatott, de azóta helyreállított egyenes jellemre való vallásos ragaszkodás a papsághoz fenyesen kiállotta a tűzpróbát, mert Barthá Ferenc plébánosuk vezetése alatt a községnek összes hívei a szomszéd községekből jöttékkel együtt örömtől sugárzó arccal jelentek meg szeretett volt plébánosuk előtt, hogy öt arany áldozatának bemutatására templomukba kísérjék. A Te Deum elhangzása után könnyek közt rebegte el haláladó imáját a jubiláns s hozzá fogott a legfőbb-ségesebb áldozat bemutatásához. Evangelium után dr. Szilveszter Ferenc kászonyfalunak derek szülőltje s a jubilánsnak lelki gyermeke lépett szöszékre s olyan talpraesett s megható szentbeszédet mondott, hogy egyetlen szem sem maradt szárazon, — valóban e beszéd méltó volt a jubilánshöz és a szép nap emlékeihez. — Szent mise után szintén nagyon népes körmenet vonult a jubiláns házához, hol volt hívei nevében Csó-

bot István tanító üdvözölte megható szavakban a jubilánst, majd Hosszú Ferenc ker. főesperes szólott a szív egyszerű, de őszinte hangján a papság nevében. Ezután igazi magyaros és fényes lakomban részesítette a jubiláns szép számú paptársait, rokonait, barátait és tisztelőit. Akit elete alkonyán ilyen őszinte szeretet és bizalomteljes ragaszkodás vesz körül minden oldalról, nyugodt lélekkel tekinthet vissza a munkában, küzdelemben és szenvedésben eltöltött 50 évre, mert az az 50 év gazdag gyümölcsöket termelt s Isten áldása volt rajta.

— **Nyári népmulatság Piskitelepen**. Folyó hó 14-én délután 2 órakor vette kezdetét az a minden ízében kedves és jól sikerült szép mulatság, melynek főcélja a piskitelepi róm. kath. hitközség temploma illetve, plébániája javítására fordított költségek fedezésére irányult, más célja azonban a hívek egyesítését mozditotta elő, mert míg a mulatság kedélyességében őszintébb vonásaiban nyilvánul meg az emberi együttérzés. És szükség is van ilyen az együttérzés gondolatát megerősítő találkozásra, hogy így is kialakuljon a kath. összetartás. Ime tehát két nemese célt valósított meg a nyári mulatság, melyet kedvezőtlen idő miatt nem lehetett szabadban tartani, hanem a „Szarvas“-hoz címzett vendéglő összes helyiségeiben. A mulatság megvalósításában a rendezőszék sokat fáradozott, országrésze mégis a helyi plébánosnak, Jancsó Ernő főesperes úrnak van benne, ki ilyen uton akarta templomát, mely mint szép mennyezszyony ekesen áll Hunyad megye szép templomaként, még inkább felékesíteni. A mulatság központja Barcsay Andor dr. orsz. gyűlési képviselő, egyház főgondnok volt, ki rokonai és hozzátartozói körében jelent meg, ami általa a mulatság fenjét emelte. Együtt! beszámoló is legyen e kis referáda: A nemes célra jegyváltásból és felülfizetésekből begyűlt összes jövedelem 720-50 krt. tesz ki, melyből a felmerült kiadások összességét 201-75 koronát vonva, tiszta jövedelemként 518-75 kor. maradt. A felülfizetés összesen 321 koronát tesz ki, melyből Barcsay Andor orsz. képvis. 98-40 kor., Pogány Béla alispán, dr. Tolnay ügyvéd és Jancsó Ernő 9-20 K., Örs Zoltán, Ferber János, Viktor Lajos, Kis József, Barcsay Ákos, Nuszbaum Lajos, Steiner, Barcsay István, Halbauer Antal, Gutt Ágoston és Saitz Sándor 5-5 koronával; Borizák István és dr. Haragos 4-4 koronával stb. fizettek felül. Mikor ezután is forró köszönetet mond a rendezőség a megjelentek és felülfizetőknek, az a biztos tudal tölti el, hogy e nyári mulatság rendezésében nem pusztán a világi mulatozásra gondolt, hanem ennek keretében szép célokat állított és azok megvalósításából Isten dicsősége sarjad elő.

— **A gyulafehérvári zárdabeli elemi- és polgári leányiskola** igazgatósága az 1910/11-ik tanév elején a következőkre hívja fel a m. t. szülők figyelmét:

1. A javító- és pótló vizsgák augusztus hó 31-én tartatnak, reggel 8 órától kezdődőleg.
2. Beiratások lesznek: róm. katolikusok részére szept. 1. és 2-án. Másvallásúak számára

3-án és pedig naponként délelőtt 8 órától és délután 3 órától.

3. A polgári leányiskolában a fizetendő díjak a következők: Katolikusok részére: beiratási díj 6 K., tandíj 40 K. Más vallásúak beiratási díja: 10 korona, tandíj 50 K. Mindenki fizet könyvtár- és értesítő címen 1 K. 50 fil. A beiratási díj mindjárt a beiratásnál, a tandíj pedig havonként fizetendő előleges részletekben. A befizetett tandíj nem adható vissza sem kimaradás, sem eltávozás esetében.

4. Az elemi iskolában az 1908. évi XLVII. t.-c. értelmében a tanítás ingyenes s csakis a könyvtár gyarapítására nézve fizet minden tanuló beiratási díj címen 50 fillért.

5. A beiratás alkalmával felmutatandó mindenki által a születési, illetőleg keresztesítési, ujraltatási és iskolai végbizonnyítvány. A beiratásnál a növedék szülőjével vagy annak helyettesével tartozik megjelenni.

6. A vidéki s a városban szálláson levő növedékek tartoznak ezen körülményt az igazgatóságnak bejelenteni, akinek joga és kötelessége ott, ahol alapos oknál fogva a gondviselést elégtelennek vagy a befolyást károsnak tartja, megkövetelni, hogy ezen tekintetben célszerű intézkedés történjen. Leány- és fiútanulók egy szálláson nem lehetnek.

7. Szeptember hó 4-én reggel 8 órakor a zárdatemplomban lesz a „Veni Sancte,“ utána a törvényolvasás, melyre eljönni mindenkinek kötelessége.

8. Közémmunka, rajz, torna vagy ének alól csak az intézeti orvostól láttamozott kérvény alapján menti fel az igazgatóság a növedéket.

9. A magántanulók beiratási- s tandíjon kívül fizetnek egyszerű magánvizsgálatért katolikusok 30 koronát, más vallásúak 40 koronát. Összevont vizsgálatért katolikusok 40 kor., más vallásúak 50 koronát.

— **Szülők figyelmébe**. A gyulafehérvári r. kath. elemi fiúiskolában folyó évtől kezdve szintén tandíjmentes lesz az oktatás. Az iskola igazgatósága a tantermekben sokat javítottat s egyáltalán mindent megtett, hogy ez a sokszor alap nélküli kifogásolt iskola mindenben megfeleljen tanügyi céljainak s a szülők várakozásának. A beiratás szeptember 1., 2., 3. napján lesz.

— **Országos zárdánoklat Nagy-Mária-Celibe**. Mint minden évben, úgy az idén is indul menet a belvárosi plébánia templomból, Foltin János bajtói plébános lelki vezetése alatt szept. 3-án Bécs, Tünnic, Helfajdalmas-kut, Szt. Anna, Szt. Joachim, Szt. József hegyek stb. érintésével. Részvételi árak: III. osztály 6 frt 30 kr., II. osztály 10 frt Esztergomból oda és vissza. Komáromból III. osztály 6 frt, Pozsonyból a III. osztály 4 frt 80 kr. Jelentkezni lehet és jegyet váltható a technikai vezetőnél: Kaizer Józsefnél Esztergom, Simor János utca 48. sz.

— **Templomok városa**. A sok és nagy templomok városa legújabbán azon helyzetbe került, hogy a meglévő templomok számát egy újabb

FIGYELEM!
„AIDA” VERGE és **„BLUE STAR” CONTINENTAL**

CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ ITT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALÓDIÁK.
 :-: ÓVAKODJUNK ÉRTÉKTELEN UTÁNZATOKTÓL! :-:

bal kell szaporítania. Ugyanis pár évtized alatt egy egészen modern új városrész épült a régi város mellett, amelynek lakosai minden templomtól nagyon távol esnek. A római nép megszokta a templomok közelségét s nem hajlandó megszerezni gyalogolni, azért volt szükséges a templomnak hozzájuk közelednie. Az esztergomi főkapitán 200 koronával járult hozzá az új városrészben épülő szent Joachim templom építési költségeihez.

— **Könnyebb lett a „magyarosodás.”** A belügyminiszter legközelebbi rendeletét bocsát ki, melynek az a célja, hogy a névmagyarosítást még egyszerűbbé és költségmentessé tegye. Eddigelő tudvaleg koronás bélyeget kellett a kérvényre ragasztani. A folyamodónak ezenkívül születési bizonyítványt, erkölcsi és illetőségi bizonyítványt kellett mellékelni. Ez okmányok beszerzése nem csak költséges, de idővesztést is okoz és ezért sokan nem folyamodtak névmagyarosításért, noha szívesen magyarosították volna nevüket. Mindezek könnyítendő, a miniszter úgy akar intézkedni, hogy teljesen költségmentes legyen az eljárás és a születési bizonyítványon kívül más okmányt ne kelljen mellékelni. A kérvényező erkölcsi életről és illetőségéről majd hivatalosan szereznek tudomást, illetve információt a miniszteriumban a kérvényben felsorolandó adatok alapján.

— **Munkásbiztosítás.** A gazdasági egyesületek egymásután állást foglalnak a gazd. munkás és eszedbiztosítás oly értelmű reformja mellett, mely szerint 1. oly nyugdíjbiztosítás létesítenék, hogy abban bármely korú egyen belépheten s a nyugdíj, mely a tagsági évek számával növekednek, tíz évi tagság után nemcsak igazolt rokkantság esetén, hanem a 65. életéven túl olyanoknak is folyóvá tétetnék, kik teljesen egészségesek. A meghalt nyugdíjas családja egy évi nyugdíjösszeget kapna segélyképen. Felvételi díj 1 kor., tagdíj 10 kor. Teljes nyugdíj 240 kor. 40 év után, rövidebb idejű tagságnál megfelelő hányad. A reform másik része az ipari munkásokéhoz hasonló balesetbiztosítás volna, mely azonban nem havi járulékokban, hanem egy összegben 400 koronával segélyezné a baleset miatt elhunyt családját. A kik ismerik a m. munkások rokkant és nyugdíj egyletének intézményét, első tekintetre észreveszik, hogy e nagy mozgalmú reformnál nem nagyobb megterheléssel lehet sokkal előnyösebben rendezni bármily rendű, tehát a földműves munkásnak is nem csak rokkant segélyt, hanem nyugdíját is. Üdvös volna, ha a eszedleik sorsával törődő gazdák ezen már kipróbált intézményben keresnek a kitűzött cél megoldását.

— **A kanári madár** ápolása, kezelése és tenyésztése cím alatt most jelent meg egy ügyesen szerkesztett és jól megírt kis kézikönyv, amely magában foglal mindent, amit erről a kis házi kedvencről tudni kell. Sok hasznos utmutatást találunk e művecskében, amelyek ismerete feltétlenül szükséges mindazoknak akiknek kanári madaruk van, vagy annak tenyésztésével foglalkoznak. Azt hisszük, nagy kelendőse lesz ennek a magyar nyelven egyedül álló művecskének, mert alig van család, ahol ez a becézett aranyásra madárka ne élénkítően csatogásával a házat. Ára e művecskének 1 korona. Kapható minden könyvkereskedésben, de az összeg előleges beküldése után a kiadó Löw nővérek könyvkereskedése, Budapest IV., Sütőutca 5. bérmentve küldi mindenkinek.

Támogassuk szívvel-lélekkel, vagyis tollal és pénzünkkel az egyházmegyénk érdekeit szolgáló ezen egyetlen lapunkat.

Új kápolna.

Nagy ünnepe volt f. hó 15-én Búrkösön a katolikus híveknek. Sok nehézség és tengernyi akadály dacára egy kápolna létesült itt kegyelmes főpásztorunk kegyességéből s a kis kápolna Nagyboldogasszony ünnepén lett bezentelve és használatra adva.

De jó lesz rendet tartanunk s ott kezdenünk, hogy a medgyesi barátok sokat tettek hajdanában e vidéken a katolikus vallás fenntartására. Egy-egy fráter bejárta időnként a falvakat, s mikor még közben kath. pap nem volt, a barátok jártak ki időnként Búrkösre, hogy a híveket összetartsák és nekik olykor a sz. misét bemutassák.

Mikor a reformáció elterjedt, a pásztor nélkül maradt katolikusok egy kis imaházra szorítottak, mely 1870-ig fennállott. Borosnyai házában volt az utolsó imaház, a mai posta mellett, ahonnan épület jelenleg a ref. Gilin J. táblabíró tulajdonát képezi. Mikor 1865—70-ben a szentágotai kath. plébánia és templom létesült, Búrkösön bezúnt a kápolna s az ottlevő padok, harmonia és harang Szentágotára lettek beszállítva.

Búrkös azonban 9—10 kilométerre esik Szentágotától, hol a szolgabírótság, járásbírótság, telekkönyv s a kath. plébános is székel. (Máholnap meg lesz az adóhivatal is; minden pénteken pedig élénk hetivásárjai vannak.) 8—10 kilométer utat tenni télen a nagy hidegekben nem könnyű feladat az oly szegény népnek, mely fogattal nem rendelkezik; nyáron meg a heti munkában kifáradtak, vasárnap pihennek, így alig-alig jutott valaki a templomba. Sokan még a katolikus imádságokat is elfeledték.

Elpanaszolták ezt a búrkösiek kegyelmes főpásztorunknak, mikor 1909. okt. 4. Ágotán bárm áll, s alázattal esedeztek, engedje meg a főpásztor, hogy ott egy kápolna esküdt létesítsenek, ahol legalább imádkozni összejöhetnek. A főpásztor meghallgatta a nép kérését, s hozzájárult a kápolna létesítéséhez és egy kath. vallású állami tanítónak kéréséhez.

Most a kivétel következett.

Fonyó Pál plébánosunknak sikerült a bécsi Bonifácus egylettől 200 koronát és a Szent László társulattól 200 koronát kieszakozni segélyül; a nagym. Belügyminisztertől pedig arra kért engedélyt az egyháztanács, hogy 3—4 egyén országosan gyűjthesse egy itt emelendő kápolna céljaira. A földhöz tapadt nép legfőlegb a fentartást viselheti.

Májusban egy kétszobás házat bérelt az egyháztanács évi 80—80 koronáért három évre. Mikor kegyelmes főpásztorunk a szerződést jóváhagyta, hozzáláttunk a felszereléshez. Szentágotáról kaptunk padokat, képeket, harmoniumot és egy dorozható oltárt, (mit ott Úrnappor használtak). Úgyancsak kaptunk térdeplőt, gyóntatószeket, gyertyatartókat és oltárterítőket stb. más apróságot.

Miután a bezentelés is engedélyeztetett, Nagyboldogasszony napjára tüztük ki a felavatt, ami f. hó 15-én oly nagy örömet okozott az itteni híveknek.

Fonyó Pál plébános legelőször is alkalmi beszédet mondott a híveknek, esetleg a kápolna felszentelésének szertartásait és jelentőségét; azután Nagyboldogasszony ünnepéről s Mária menyemenetelének örömeiről szolt. Most bezentelte kívül a kápolnát; a hívekkel elénekelték a Mindenszentek litániáját, — bezentelte a kápolna belsejét — és a Szentlélek segélyül hívása mellett énekes szent misét mondott. Mise alatt az ágotai kántor és énekesek

vezetése alatt a nép Mária-énekeket zengett; delután pedig egyháztanácsi ülés és litánia volt.

Végül kioktatta plébánosunk a híveket, hogy vasárnap és ünnepeken miképen tartsanak itt ájtatosságot, — felolvassván G o f f i n e b ő l a napi evangélium magyarázatát. Mária ünnepén és delutáni ájtatosságnál a Rózsafüzérnek közös végzését ajánlotta és mutatta be addig is, míg olvasókat hozat a népnek Kalocsáról.

Igy folyt le a búrkösi kápolna felavatása s ha most még egy róm. kath. vallású állami néptanítót is kapnánk, (ki a gyermekeket pap hiányában imádságra és egyházi énekekre tanítaná,) úgy a reformátusok és lutheránusok közt lakó 40—50 katolikus hívőre nézve nagy jelentőségű lenne a kápolna beállítása és felavatása. Ha itt sz. mise csak ritkábban lesz is, — lesz mégis hely és mód a közös ájtatosságra és vallásosság gyakorlására. Mégsem érezzük magunkat annyira elhagyatva és szétszórva.

Ludvig József,
gondnok.

I R O D A L O M. M ű V É S Z E T.

Státusi főgimnáziumaink értesítői.

III.

Főgimnáziumaink a tanítás anyagában az erdélyi róm. kath. státus által elfogadott országos tantervhez alkalmazkodtak s a reá vonatkozó utasításokat követték. A tanítás megszokva folyt, a székellyudvarhelyi intézetnél egy folyótában naponként délelőtt 8.—1.—órától. A rendkívüli tárgyak közül mindenütt tanították az éneket, az egészségtant; a zenét a marosvásárhelyi, székellyudvarhelyi, esiksomlyói, gyulafehérvári és kézdívásárhelyi iskolában; a szabdközirajzot a kolozsvári, marosvásárhelyi, székellyudvarhelyi, esiksomlyói, gyulafehérvári és kézdívásárhelyi intézetekben; a francia nyelvet: a marosvásárhelyi és gyulafehérvári főgimnáziumokban; a gyorsírást: Kolozsvárt, Marosvásárhelyt és Kézdívásárhelyt; a vívást: a kolozsváriak és marosvásárhelyiek; céllövés volt az összes intézetekben. Ezenek kívül Brassóban voltak fizikai gyakorlatok évi 10 K. díjjal a VII. és VIII. oszt. tanulók részére kéthetenként 2 órában. A székellyudvarhelyiek közül néhányan az ottani kö- és agyagipari szakiskolába jártak be hetenként egyszer mintázásra. Mindezekről az értesítők: „Tanulmányi állapot” című rovata nyújt felvilágosítást, amelynek semmi nyoma: a Brassói és esiksomlyói értesítőkben.

Intézetek eredményes nevelői munkájának a fokmérője mindenesetre növendékeik válllása-e r k ö l c s i á l l a p o t a. Mert a különböző tudományos alapismeretekben megfelelő vagy talán túlhaladó mennyiséget nyújthatnak más iskolák is úgy, mint a miénk, de éppen a vallás-erkölcsi nevelés azon követelményeknek a súlypontja, amelyek betöltéséért lelkesedünk és kitartunk katolikus hitvallásos iskoláink mellett. Sok szülő ezért hozza intézeteinkbe a fiait, mert reméli, hogy azok lelkét nemcsak hasznos ismeretekkel töltjük meg, hanem igaz vallásos meggyőződéssel és erkölcsi erővel is az életnek nehéz küzdelmeire.

Általában mindegyik iskolában kellő figyelmet és munkát fordítottak a vallás-erkölcsi nevelésre. Ifjúságunk az őszi és tavaszi időszakban mindennap járt a templomba, a téli időben kötelezőleg csak vasárnapokon és ünnepeken.

Az ünnepi istentiszteletre rendszeresen mindenütt a plébánia templomban vezették a tanulóifjakat, kivételt a brassói intézet tett, ahol reggel 8-kor az intézeti kápolnában hallgattak szentmisét. Mi célra vezetöbnek találók, hogy az ifúság a nagyobb ünnepeken a plébánialis istentiszteleten résztvegyen és épüljön az egész hitközség buzgóságán, mint viszont a hívek is buzdulnak az áhítatosan jelenlévő ifjúságon.

A tanári testületek mindenütt tanítványikkal együtt vettek részt az ájtatosságokon. Hangsúlyozzuk, hogy a tanároknak vallásos buzgósága és jó példaadása fölér sok exhortációval és kenetes buzdítással, mert a diákra mindig és mindig nagyobb és állandóbb hatással van a tartalmas cselekedet, amelyet lát, mint a szép, de íres szó, amelyet hall. Ifjúságunk az iskolai évben kötelezőleg négyszer végzett szentgyónást és szentáldozást. De minden intézet örvendtes jelenségnek hirdeti, hogy számos tanuló vasár- és ünnepnapokon, tehát gyakrabban járult a szentséghez, sőt helyenkint szép az igen gyakori és a mindennapi áldozóknak a száma. Aki nemcsak úgy felszinesen, hanem mélyebben bele tekint főleg az erkölcsi nevelésnek mai nap annyira nehéz és oly sok akadályai küzdő munkájába, aki átlátja, hogy mennyi veszélynek és romlásnak van szinte védtelenül kitéve az ifjúságnak az erkölcsi tisztasága, amelytől pedig, — valjuk meg nyíltan, — függ a fiúnak tehetősége, jelleme, akaratereje és munkaképessége, tehát tanításunk eredménye is; — ha van benne igazi tanári, katolikus-nevelői hivatás, lehetetlen, hogy oda álljon azok közé, akik a tanulóifjakat a szentségek mennél gyakrabbi és mennél méltóbb látogatására buzdítják, sőt, — ha teheti, — és ki ne tehetné?! — a saját őszinte példaadásával is odavonja őket a szentséghez, ami valójában keresztény katolikus nevelői kötelesség.

Intézetünk vallás-erkölcsi nevelésének irányítására és fokozására nagy hatással van Püspök Urunknak apostoli bölcsője, amelynek körébe annyi buzgósággal, türelemmel és szeretettel belevonja a diákpásztorió fontos ügyét; minden iskolalátogatáskor megragadja az alkalmat, hogy ismételt lelkes buzdításával és fáradságot nem ismerő lelkipásztori közreműködésével tanulóifjainkat az erkölcsösségnek útjára térítse vagy azon megtartsa. Példát kellene tölve venniök az összes paptanároknak és a világiaknak is egyaránt. Az előbbieknél, hogy minden időben rendelkezésére álljanak lelki ügyekben a tanulóifjaknak, őket az igazi keresztény lelki élet gyakorlataba bevezessék, azt számukra édesse, kellemessé és kívánatosá tegyék; a világiaknak pedig, hogy az ifjúság lelki vezetését, mint az igazi erkölcsi nevelésnek kardinális munkáját illetőleg a tanulóifjak megnyerésében és megtartásában az egyháziaknak őszinte keresztény katolikus meggyőződésből engedelmességgel, alázatossággal és szeretettel segítkezzenek.

Ifjúságunk vallás-erkölcsi életének igen fontos momentuma még a lelkigyakorlat, amelyet a nagyobb időben minden intézetnél megtartottak. Kolozsvárt Fiedler Lipót jezsuita és Komáromy Dezso dr., Kalazantinumi prefektus, Székelyudvarhelyt Müller Lajos S. J. és Fuchs Gusztáv, udvarhely-szentléleki plébános, Csíksomlyón Oláh Daniel kadiacsfalvi plébános és Hollánd János helyi s. lelkész, Marosvásárhelyt Fiedler Lipót S. J., Brassóban Müller L. S. J., Kézdivásárhelyt Kászonyi Alajos dr. eskünyboldogasszonyi plébános és Gyulafehérvárt Schick János J. jezsuita vezették a szentgyakorlatokat. A vallás-erkölcsi életnek az emelésére közreműködnek még a kongregációk, amelyekről majd az ifjúsági egyesületek rovatában szólunk; de mivel több értesítő nem tart semmi rendet, hol ide, hol máshová szúrja őket.

De még egy kellemetlen dologról kell itt említést tennünk. Akad értesítő, amely olyan izléstelen dicsérettel és limonádé stílussal közli a vallás-erkölcsi állapotnak a rajzát, hogy az sem az iskola közönségére, sem a tanulóifjúságra jó hatással nem lehet. Az őszinte nemes hang és a férfiaság ez a főkelek az ilyen dolgoknak a közlésében, de nem a csömörletes hízélgés és tettetett sóhajtozás. A megható momentumokat, a megragadó gondolatokat, vagyis mindazt, ami ezen komoly ténykedésből az intézetnek, a tanári karnak, de leginkább a tanulóifjúságnak a legkedvesebb emléke, ezt kell megörökíteni az értesítőben, de nem embereknek túlhajtott jelzők torlaszaival való dicséretését. Mert itt nem az ember, hanem a szent ténykedés, az apostoli munka, s az abból fakadó nemes érzés, gondolat, jó elhatározás a fő. Mint historikum ez fogja érdekelni a jövőt, amely hivatva lesz esetleg kevesebb jelzővel is ítéletet mondani az emberekről. Ez lesz főleg kedves emléke a tanulóifjúnak, aminőnek tulajdonképpen lennie kellene az egész értesítőnek és nem száraz adatok rendszeres vagy rendszertelen halmazának, hanem olyan könyvek, melyben a tanuló legszebb emlékei vannak megkapó formában lerakva, hogy azok közt későbbi életében is épülésére örömmel lapozgasson.

Főgimnaziumaink tanuló ifjúságának fegyelmi állapota, amelyről a brassói értesítő említést sem tesz, — általában jónak mondható. A kellő szigorúsággal alkalmazott atyai büntetés mindenütt a javulás útjára térítette az ifjakat. Székelyudvarhelyt panaszolják, hogy „a rakoncátlanság még mindig kísért, s ezért az osztályfői megrovások elég gyakran fordultak elő, többeket igazgatói dorgálással kellett büntetni a t tanuló consilium a beundit kaptott.” Csíksomlyón 3 tanuló követett el súlyosabb fegyelmi bünt. Gyulafehérvárt 2 igazgatói megrovás és egy tanári szék elé idézés fordult elő, de feltűnő jelenség gyánant közlik, hogy ez évben nemcsak apróbb tárgyak: ceruza, toll, hanem óralopás is előfordult, s ez utóbbi a tornaórán. Kézdivásárhelyt a beíratások idején történtek súlyosabb fegyelmi esetek. De azt is közlik, hogy a szállásadók a tanulók bűneit palástolják attól való feltűnőben, hogy a szállás betiltása által jövedelmük megszűnik.

Itt csak ismételtelen rámutatunk arra, hogy az ifjúság fegyelmi állapota okozati kapcsolatban van annak vallás-erkölcsi állapotával, vagyis ennek mennél buzgóbb gondozása megjavítja a másikat. Az ifjaknak a szállásokon való menél gyakoribb látogatása, a velük való szinte folytonos, kellő távolságot megtartó, de azért szívélyes és barátságos, finom érintkezés, egy jó napirendnek a megállapítása, ezek mindenestre jóval lepasszítja a fegyelmi esetek számát. Igen hasznosnak, a tanári testületekre nézve tanulság kedvéért érdekesnek, az ifjakra nézve a kiszabott büntetéseknél fogva emlékezetesnek és épületesnek találjuk a feltűnőbb jelenségeknek a közlését, amint azt némely értesítő megteszi. De azt a rövid és sztereotip semmitmondást, amelyet más értesítők ebben a rovatban követnek, semmiképp sem írhatjuk a velős rövidségnek a számlájára, hanem ez talán kevesebb érzéket és törődést árul el az ifjúság fegyelmezésének nem épen könnyű kérdéseiben.

(kj.)

Szerkesztői üzenetek.

„I”. A cikk nem vált be. Témája régi, kidolgozása kezdetleges.

Pályázat.

Magyarzsákok (Udvarhelym.) róm. kath. hitközség iskolaszéke a kántortanítói állásra pályázatot hirdet.

Javadalmazás: a) 15 kalongya búza; értéke 32 kor. b) 15 kalongya zab, ért. 20 kor. c) 20 véka törökbuza, ért. 33 kor. d) 3 öl (régii) kemény tűzifa, ért. 60 kor. e) 30—31 tanköteles gyermek után tandíj 34 kor. f) 3 hold föld haszna 30 kor. g) stóla átlag 20 kor. h) vallás alapból 103 kor. i) Horváth-féle alapból 24 kor. j) Fogarasy-féle alapból 48 kor., államsegélyből 696 kor., összesen 1100 korona és az arra jogosultaknak megfelelő korpótlék az államtól. Lakás: 2 szoba, konyha, kamra és gazdasági épületek.

Kötelesség: Az osztatlan I—VI. osztályú elemi népiskola önálló vezetése a püspöki tanterv szerint és lelkes irányítása mellett, a mikor Magyarzsákon isteni tisztelet és más funkciók végezletnek közreműködés. Pályázati határidő augusztus 31. Személyesen jelentkezők előnyben részesülnek. Szabályszerűen felszerelt pályázati kérvények iskolaszéki elnök címére küldendők.

Szekelyvécke, 1910. augusztus 3-án.

Kádár Mátvás,
iskolaszéki elnök.

A Dr. G. SCHMIDT fotorsz és —
tisztiorvos fele

FÜLOLAJ

Gyorsan és alaposan gyógyít időszakos süketeséget, fülfajást, fülzúgást és nagyothallást még idült esetekben is. Egyedül kapható üvege 4 K. Torok József gyógyszerháza Budapest, Király-u. 12.

Figyelmeztetés!

A Schicht szarvasszappan

valódi csakis a

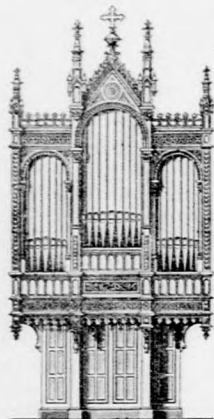
Schicht

névvel és a „szarvas” védjegyvel!

BODA JÓZSEF

ORGONA ÉS HARMONIUM ÉPÍTŐ CSIKTAPLOCÁN.

Van szerencsém a főtiszt. papság és a m. t. egyháztanács szíves tudomására hozni, miszerint

orgona és harmonium építő műhelyemet

teljesen újonnan rendeztem be, minek utána módomban áll a legnagyobb szabású orgona építést is elvállalni. Bármiféle javításokat és átalakításokat jutányos árban, pontosan eszközölök.

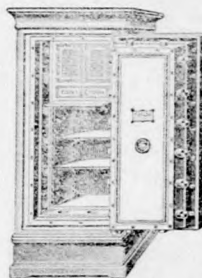
A nagyérdemű közönség pártfogását kéri, kiváló tisztelettel

Boda József, orgona és harmonium-építő Csiktaplocán.

ALAPITVA 1898.

ALAPITVA 1898.

Magyar gyártmány.

Tudvalevő, hogy minden egyháznak tűzmentes szekrényt kell szereznie. Amely egyháznak még eddig nincs tűzmentes szekrénye, forduljon bizalommal :

METEOR

pénzszekrény- és tresorgyárhoz

■■■■ Budapest, VI. Gömb-utca 59. ■■■■

Mintatelep V. Marokkoi-u. 4.,

hol a legegyszerűbbtől a legkomplikáltabb tűz és betörésmentes szekrények kaphatók.

Az Erdélyegyházmegyei központi alapítványi pénztár Gyulafehérvár, a Veszprémi püspökség és a Szent-István-Társulat Budapest stb. szállítói.

Árjegyzék díjmentesen küldetik. ■■■■ Telefon 103-71.

Alapított 1840-ben, 1890-ben állami ezüst-éremmel kitüntetve. : :

Hönig Frigyes

cs. és kir. szabadalmazott haranggyár, ARAD, Rákóczy-utca 11-28.

Ajánlja a hangoknak elő-revaló meghatározásával

saját találmányú cs. és kir. szabadalmazott harangjait, melyekkel igen tetemes súly és armegtakarítás értékéül, u. egy ilyen szabadalmazott 260 kg. súlyú harang hangja egy más regibb szerkezetű 400 kg. harang hangjával egyenlő.

A legújabb ingó rendszerű forgatható vasharang felszerelést, melyek a tornyot nem rázkództatják, járásuk oly könnyű, hogy egy gyermek is több harangot húzhat egyszerre.

Regi harangoknak ilyen forgatható könnyen húzható vasszerelésre való átalakítását, — repedt harangoknak újraváló ontását vagy csekély felülfizetés mellett való becserélést.

Tűzmentes és szilárd vasharang-állványokat.

Több évi szavatolás. Kedvező fizetési feltételek.

Képes árlapot és költségvetést díjmentesen küld.

FLEISCHER JÁNOS

(Keresztény katolikus cég)
egyházi ruha és reverenda-szabó
PECS, Ferenciek-u. 9.

Evek hosszú gyakorlata képezt a legjobb szabású, minőségű és finoman kidolgozott reverendák és címádák, papi civil öltönyök előállítására.

Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. Mindennemű egyházi ruhák: casulák, plavialek, velumok, baldachinok, minisztráns ruhák, zászlók, tobagok, karingek, álbák, kehelyruhák stb. készíttetnek.

Nem kell sem Budapestre, sem Bécsbe menni. Üzletem versenyképes minden pesti vagy bécsi céggel úgy szabászat, mint ár és minőség tekintetében. Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól eszközölhetnek.

! Költségvetés, árjegyzék ingyen. !
— Személyesen is megjelenek — !